

DE WOLVEN IN DE SCHAAPSKOOI

Zevenentachtig jaar geleden voorspelde Onze-Lieve-Vrouw van Fatima aan Lucia, Francisco en Jacinta de toekomstige crisis in de Kerk, die we vandaag meemaken, in het symbolisch beeld van een « *grote stad voor de helft in puin* ». Werd er ooit een verschrikkelijker onheil aangekondigd? Men begrijpt de doodstrijd die zuster Lucia meemaakte op het ogenblik dat ze dit “Derde Geheim” neerschreef, in 1944. Had Jezus zelf niet geweend toen hij de ondergang van Jeruzalem aankondigde? Maar de joden werden tenminste nog op het gepaste tijdstip gewaarschuwd, terwijl wij, die meer verhard en opstandig zijn dan zij, het niet waard waren in 1960 de door Onze-Lieve-Vrouw gewilde verwittiging te horen.

Vierenveertig jaar later is de verwoesting compleet. Onder het mom van “laïcisering” heeft de Kerk elk reëel, sociaal, zichtbaar bestaan verloren: ze is onzichtbaar geworden, ze is a.h.w. *opgelost* in de moderne vrijzinnige maatschappij. Mgr. Ricard, aartsbisschop van Bordeaux en voorzitter van de Franse bisschoppenconferentie, verklaart dat een wet die elk uitwendig religieus

teken verbiedt hem niet zou storen: « *We zullen het klein kruisje onder onze vest dragen.* » Kardinaal Lustiger van Parijs ziet geen enkel bezwaar tegen het afschaffen van Tweede Pinksterdag. En de secretaris-generaal van het katholiek onderwijs verklaart zonder omwegen: « *De katholieke school is geen school van katholieken* ». Inderdaad, meer en meer moslims worden er ingeschreven. Dat is de vrucht van de godsdienstvrijheid die door Vaticanum II werd afgekondigd: *de verdwijning van de Kerk*.

In Rome zelf is de Pauselijke Academie voor Wetenschappen, die haar vierhonderdste verjaardag viert, « *pauselijk en niet katholiek* », preciseert *La Croix*. « *In het nagenoeg cirkelvormige amfitheater van de Casina Pio IV vindt men door mekaar agnostici, atheïsten, moslimmedanen, joden, boeddhisten, anglicanen, orthodoxen, protestanten en katholieken.* »

Maar wat betekent dan “katholiek” zijn vandaag, veertig jaar na het Concilie? Is Mgr. Ricard katholiek? Beslist, vermits hij tot de katholieke Kerk behoort, maar

Assisië, 24 januari 2002: de vertegenwoordigers van « alle godsdiensten » verzameld rondom Paus Johannes-Paulus II. Het Kruis van Christus, teken van tegenspraak, is vervangen door een olijfboom. Maar « wat heeft licht met duisternis te maken? Wat overeenkomst is er tussen Christus en Belial? Wat heeft een gelovige met een ongelovige gemeen? En wat heeft een tempel Gods met afgoden uit te staan? » (Sint-Paulus, 2 Cor. 6, 14-16).

dan wel als één van die « *lijken* » van het Derde Geheim van Fatima : « *De Heilige Vader ging door een grote stad die voor de helft verwoest was. Half bevend, met wankele tred, door pijn en verdriet overmand, bad hij voor de zielen van de lijken die hij onderweg aantrof.* » Hij gaat door voor levend maar hij is dood (Apocalyps 3, 1), zoals indertijd kardinaal Ottaviani het uitdrukte in een gedenkwaardige toespraak op 7 januari 1960, waarbij hij iets onthulde van het Geheim dat hij net gelezen had :

« *Een christen die niet meer aanvoelt wat het anti-christianisme is, neemt niet langer deel aan het leven van het Mystiek Lichaam* » (aangehaald in het boek van broeder François, *JEAN-PAUL Ier, LE PAPE DU SECRET*, p. 88).

« *Het mystiek Lichaam van Christus maakt van elke christen een levende cel van Christus hier op aarde. Dit Lichaam, dat de Kerk is, heeft nooit eerder zulke slagen en verwondingen gekregen. Welnu, als ik pijn heb aan één vinger dan lijdt heel mijn lichaam daaronder. Als de Kerk lijdt in zovele afgescheurde leden, hoe kan het dan dat de andere leden niet lijden ? En als ze niet lijden, wat betekent dit dan ? Dat ze dood zijn, moreel dood.* »

« *Men kan in de maatschappelijke hiërarchie de hoogste plaats bekleden en toch dood zijn. Alles kan, behalve leven in die toestand van gevoelloosheid. Want leven bewijst zich door het aanvoelen van pijn, door de heftigheid waarmee men reageert op verwondingen, door de snelheid en de kracht van de reactie. In een toestand van bederf en ontbinding reageert men niet langer.* »

« *Wanneer men als christen staat tegenover iemand die christenen doodt, of tegenover iemand die niet tevreden is met het loochenen van God maar Hem zelfs beschimpt en op wrede wijze zijn dienaars en kinderen vervolgt, moet men zo iemand dan met een glimlach en gevele ontvangen ?* » (*ibid.*, p. 89).

De kardinaal beseft niet hoe toepasselijk zijn woorden waren op Joannes XXIII, die zich op hetzelfde ogenblik keer op keer tot Nikita Kroetsjov richtte met « *een glimlach en gevele* », met de bedoeling dat deze hem zou gelukwensen met zijn tachtigste verjaardag ! En hoe zouden we niet terugdenken aan Paulus VI, die op 1 juli 1970 de communistische terroristenleiders van de “bevrijdingsbewegingen” in Angola, Mozambique en Guinea met een brede glimlach in het Vaticaan ontving...

DE KUDDE IS OVERGELEVERD AAN DE WOLVEN

Maar de geur van lijken trekt de wolven aan, volgens de voorspelling van de Apostel waaraan herinnerd wordt door de H. Pius X in het begin van zijn encycliek *ACERBO NIMIS*, over het onderricht van de christelijke leer : « *Ik weet dat onder u wrede wolven zullen komen die de kudde niet zullen sparen* » (Hand. 20, 29).

Om een beschrijving te geven van de situatie van de Kerk in het tweede jaar van zijn pontificaat, honderd jaar geleden – wat zou hij vandaag zeggen ? – citeert de heilige Paus de profeet Hosea : « *Er is geen kennis van God meer op aarde. Laster, leugen, moord, diefstal en*

echtbreuk hebben de overhand gekregen, en het ene bloedbad volgt op het andere » (Hosea 4, 1). En de Paus vervolgt :

« *Inderdaad, dat er in onze tijd onder het christenvolk zeer velen zijn die in volkomen onwetendheid leven omtrent de waarheden waarvan de kennis noodzakelijk is voor de eeuwige zaligheid, is een algemene en helaas niet ongegronde klacht.* »

« *Wanneer Wij hierbij spreken van “christenvolk”, dan bedoelen Wij niet slechts het gewone volk of de mensen van de lagere klassen, die dikwijls nog een soort van excuus vinden voor hun onwetendheid omdat ze afhangen van harde meesters en nauwelijks vrij zijn om aan zichzelf en aan hun belang te denken. Wij bedoelen ook en vooral hen die voldoende talent en ontwikkeling hebben, die wel een zeer grote kennis bezitten in de profane wetenschappen, maar die wat de godsdienst betreft volkomen gedachteloos en roekeloos voortleven.* »

« *Het is nauwelijks onder woorden te brengen door welke dikke duisternis zij zijn omgeven, en wat nog erger is, ze blijven rustig in die duisternis ondergedompeld ! Aan God, de opperste Schepper en Heerser van het heelal, en aan de Wijsheid van het christelijk geloof denken zij zo goed als nooit.* »

« *Ze hebben in het geheel geen kennis van de menswording van het Woord Gods, noch van de verlossing van het menselijk geslacht die het Woord bewerkt heeft. Ze weten niets van de genade, die het voornaamste hulpmiddel is om de eeuwige goederen te verwerven. Evenmin zijn ze op de hoogte van het hoogheilig Offer of van de sacramenten, waardoor we de genade verkrijgen en in ons bewaren. Wat de zonde betreft, houden zij totaal geen rekening met de boosheid en de schande die er in vervat liggen. bijgevolg hebben ze geen enkele bekommernis om de zonde te vermijden of er zich van te bevrijden. En zo breekt dan de laatste dag van hun leven aan.* »

« *Wanneer dan voor de stervende nog slechts enkele ogenblikken overblijven, die gewijd zouden moeten worden aan uitingen van liefde voor God, ziet de priester zich genoodzaakt deze korte tijd te gebruiken voor een samenvattend onderricht over de godsdienst, om niet elke hoop op redding verloren te laten gaan. Gelukkig de stervende als zijn schuldige onwetendheid niet zo groot is – zoals dit helaas al te vaak het geval is – dat hij elke tussenkomst van een priester nutteloos acht en denkt met licht gemoed, zonder iets gedaan te hebben om God gunstig te stemmen, de ontzagwekkende weg naar de Eeuwigheid te kunnen opgaan.* »

« *Zo heeft onze voorganger Benedictus XIV terecht geschreven : “Wij verklaren dat een groot deel van hen die veroordeeld zijn tot de eeuwige straffen dit onomkeerbaar onheil te wijten hebben aan hun onwetendheid aangaande de Mysteries van het geloof, die men noodzakelijkerwijze moet kennen en geloven om tot het aantal van de uitverkorenen te worden toegelaten.”* »

Om te verhelpen aan deze onwetendheid met betrekking tot de Mysteries van het geloof die noodzakelijk zijn

voor het eeuwig heil, begint de H. Pius X met het maken van een onderscheid tussen het verklaren van het Evangelie en het godsdienstonderricht :

« Misschien zijn er priesters die in hun verlangen om hun taken te verlichten zichzelf graag wijsmaken dat de preekstoel de plaats van de catechese kan innemen : het volstaat hierover na te denken om te zien dat dit fout is. De uiteenzetting die men geeft over het Evangelie richt zich tot toehoorders die reeds de elementen van het geloof dienen te bezitten. Men kan dit het brood noemen dat men verdeelt onder de volwassenen. Maar het catechetisch onderricht is als de melk waarvan de heilige Apostel Petrus zegt dat de gelovigen er zonder omwegen moeten naar verlangen als pasgeborenen. »

Vervolgens definieert de Paus de taak van de catechist : zij bestaat erin **« als onderwerp een waarheid te kiezen die verband houdt met het geloof of de christelijke moraal, en deze waarheid in al haar aspecten te belichten. Maar omdat het doel van het onderricht de omvorming van het leven moet zijn, zal de catechist een vergelijking maken tussen wat God opdraagt te doen en wat de mensen in werkelijkheid doen. Vervolgens zal hij, door gebruik te maken van voorbeelden die hij haalt uit ofwel de Heilige Schrift, ofwel uit de geschiedenis van de Kerk of uit heiligenlevens, aan de toehoorders uitleggen en hen als het ware met de vinger tonen hoe zij hun gedrag hiernaar dienen te richten. Hij zal eindigen met een aansporing die hen de ondeugden kan doen verachten en ontvluchten en hen de weg van de deugd kan doen bewandelen. »**

DE WAAKHONDEN ZWIJGEN

Onze moderne bisschoppen gaan net op de tegenovergestelde manier te werk. De H. Pius X begon zijn eerste encycliek met de woorden : **« Ons hart is vol droefheid en voortdurende pijn bij de vaststelling dat op onze dagen de klacht van Jeremias toepasselijk is : “De kinderen hebben brood gevraagd en er was niemand om het voor hen te breken” »** (E SUPREMI APOSTOLATUS, 4 oktober 1903). De Franse bisschoppen daarentegen wensen elkaar allereerst geluk met de huidige toestand : **« In november 2001 heeft de Vergadering van de Bisschoppenconferentie van Frankrijk eens te meer de balans opgemaakt van de catechese in Frankrijk. Er werd een soort van “inventaris” van de catechese in ons land voorgesteld. In velerlei opzichten is het resultaat positief gebleken »** (ALLER AU CŒUR DE LA FOI, Bayard, 2003, p. 18).

Als ze zo ongevoelig zijn voor de massale godsdienstige onverschilligheid, dan is het wel degelijk omdat ze dode leden van de Kerk zijn, want de waarheid is deze : slechts één Fransman op vijf vindt dat het godsdienstonderricht van zijn kinderen **« zeer belangrijk »** is. Op een totale schoolbevolking van 2 450 000 kinderen kregen er nog 1 033 000 catechese bij de laatste telling, in 1994, hetzij 42 %. Vandaag is dit aantal teruggelopen tot ongeveer 33 %, met een constante daling van ongeveer één procent per jaar.

Deze weg naar beneden wordt gemarkeerd door de verschillende “catechismussen” die het Franse episcopaat op de gelovigen heeft losgelaten : de *“Catéchisme progressif”* die veroordeeld werd door Pius XII, het *“Directoire de pastorale catéchétique”* (1964), het *“Fonds obligatoire”* (1966), de *“Texte de référence”* (1979), *“Pierres vivantes”* (1981), de *“Catéchisme pour adultes”* (1991), de *“Catechismus van de katholieke Kerk”* (1992-1997). Om vandaag, bij **« het begin van het derde millennium »**, uit te monden in het infantilisme [zie kadertekst].

Geconfronteerd met dit fiasco hebben de bisschoppen zichzelf niet bevraagd over de gegrondheid van deze op-eenvolgende hervormingen van de catechismus en de catechese, wel integendeel ! Op het einde van hun bijeenkomst hebben zij een brief opgesteld : **« Brief aan het gehele Volk van God om allen die dit willen uit te nodigen tot een bezinning met het oog op de hernieuwing van onze catechesepraktijk in Frankrijk. »** Nog maar eens hernieuwen ! En om wat te doen ?

Om precies het tegenovergestelde te doen van wat de H. Pius X aanpreekt. Want **« tot in het hart van het geloof gaan »** betekent volgens hen *niet* een door God zelf geopenbaarde waarheid aanleren of strijden tegen de dwalingen van onze tijd, maar *wél* het opdoen van... **een ervaring.**

Zo stellen onze bisschoppen elke “voorbijganger” voor zich te laten aanspreken door de paaswake : **« alles begint buiten de kerk, op het plein, temidden van de voorbijgangers. Rond de warmte van een vuur lichten zachtjes de gezichten op van al degenen die naderbij zijn willen komen »** (p. 33).

En de anderen ? **« Sommigen komen niet. Wat kunnen we zeggen aan hen die niet zien hoe een gelovige gemeenschap leeft, bidt, viert ? Men zal hen nooit kunnen uitleggen wat ze niet ervaren hebben »** (p. 37). Dan is er dus voor hen geen redding !

En het historisch feit van de Menswording, van de geboorte van Jezus Christus, Zoon van God, mens geworden in de schoot van de Maagd Maria ? En de Verlossing door zijn dood ? En zijn Verrijzenis ? Dat alles moet wijken voor het fenomeen van een louter innerlijke ervaring, die naar believen kan hernieuwd worden... **En het katholiek geloof wordt niet meer onderricht, het eeuwig leven wordt niet meer doorgegeven.**

Wie zal ons de lamp van Aladdin teruggeven, waarvan Albino Luciano als aartsbisschop van Venetië het verhaal vertelde naar aanleiding van de verandering van de catechismus ?

« Op zeker ogenblik wil de tovenaars wraak nemen. Hij loopt door de straten en roept : “Ik ruil oude lampen om tegen nieuwe !” Dit lijkt een buitenkansje, maar in werkelijkheid is het oplichterij. De vrouw van Aladdin is lichtgelovig en laat zich beetnemen. Tijdens de afwezigheid van haar man klimt ze naar de zolder, neemt de lamp waarvan zij de bovennatuurlijke krachten niet kent en geeft ze aan de tovenaars. De schurk maakt er zich meester van en laat haar al zijn lampen van schitterend koper, zonder enige waarde.

« Het voorval herhaalt zich : van tijd tot tijd komt er een tovenaars, mysticus, filosoof of politicus voorbij die aanbiedt om koopwaar te ruilen. Opgepast ! De ideeën die door sommige tovenaars worden aangeboden, hoezeer ze ook schitteren, zijn slechts van koper en van voorbijgaande aard. Maar de ideeën die zij oud en voorbijgestreefd noemen, zijn dikwijls ideeën van God, waarvan geschreven staat dat ze nooit voorbij zullen gaan. »

De schertsende toon verbergt een stille ongerustheid.

Aan zijn familie die hem ging bezoeken in Venetië zei hij : « *Alles wordt overhoop gehaald in de Kerk.* » Aan zijn zuster Nina, die zich ongerust maakte toen ze zag hoe hij het mikpunt was van een oppositie die de revolutie helemaal wou doorzetten in naam van de Paus en het Concilie, boven het hoofd van de patriarch, herhaalde hij : « *Wees gerust, Nina, wees gerust...want het is de*

Heer die de Kerk leidt. Hij is altijd daar. » En hij voegde eraan toe : « *Wat gedurende eeuwen traditie geweest is, blijft en keert steeds terug.* »

Tot zuster Vincenza zei hij : « *De geloofswaarheden die ik als kind geleerd heb zijn dezelfde gebleven ; het zijn nog altijd dezelfde en ze zijn niet veranderd tussen het moment waarop ik priester geworden ben en vandaag. En het is dat onveranderlijk woord van God dat wij moeten verkondigen, niet het onze.* »

broeder Bruno van Jezus

N.v.d.r. Dit artikel is toegespitst op de toestand in Frankrijk. Maar het hoeft geen betoog dat de situatie in ons land al even rampzalig is, en dat ook onze geestelijke overheden zelden of nooit hun stem verheffen en al te gemakkelijk capituleren voor « de tijdsgeest »...

EEN MEDIACAMPAGNE VOOR DE CATECHESE

woensdag 27 augustus 2003

Ouest-France

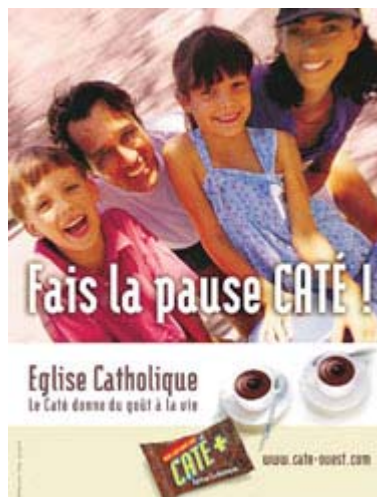
DE KERK VAN WEST-FRANKRIJK LANCEERT DE « PAUSE CATÉ »

Twaalf bisdommen van West-Frankrijk lanceren een mediacampagne om het imago van de catechese te moderniseren. Sinds verscheidene jaren loopt het aantal kinderen dat catechese volgt terug.

« *Fais la pause caté ! Le caté donne du goût à la vie* » [« Hou caté-pauze ! Caté geeft smaak aan het leven » : de woordspeling *caté/café* moet de vergelijking met een koffiepauze onderstrepen, *nvd.r.*]. Zo luidt de slogan van de nieuwe mediacampagne bestemd voor West-Frankrijk (*Bretagne, Pays de la Loire* en *Basse-Normandie*) die gisteren te Rennes gelanceerd werd door de katholieke Kerk. De catechese heeft tot doel de kinderen in te wijden in de godsdienstige teksten, de vieringen, maar ook hen te doen nadenken over het leven en over de bakens die de godsdienst kan aanbieden.

Laten kennismaken zonder op te leggen

Maar sinds 1965 is het aantal kinderen dat catechese krijgt aanzienlijk afgenomen. Ontkerstening, verveelvoudiging van buitenschoolse activiteiten en diverse verlokkingen maken dat vandaag in het Westen, nochtans een traditioneel bolwerk van de katholieke Kerk, slechts 30 % van de kinderen catechese krijgen. « **In sommige parochies moet men het stellen met groepen van drie of vier kinderen. Dat is drama-**

tisch », verklaart Yannick Voisin, bisschoppelijk afgevaardigde te Nantes. Men moest dus actie ondernemen.

De campagne werd gelanceerd door twaalf bisdommen van West-Frankrijk en op punt gesteld door het agentschap PCV. Zij trekt een parallel tussen de koffiepauze, het aangename moment waarop men terug krachten opdoet, en een geestelijke pauze waarbij de kinderen de tijd zouden nemen om na te denken over hun leven. De gekozen personages zien er jong en vrolijk uit. Er werden 25.000 affiches en 80.000 prentkaarten gedrukt, voor een totaal bedrag

van ongeveer 40.000 euro. « **Het is een belangrijke financiële inspanning** », bekent pater Olivier Roy, verantwoordelijke voor de catechese in het bisdom Rennes.

De catechese moet zich inderdaad ontdoen van een stoffig imago : te wervend, te vervelend, te dogmatisch. De zaken zijn nochtans sterk geëvolueerd. Een catecheseles bestaat vandaag de dag uit een uitwisseling binnen een groep kinderen die hun leven oproepen. De catechisten animeren het debat en stellen de verwijzing naar een tekst voor, opdat de kinderen zouden ontdekken waarin de godsdienstige boodschap hen antwoorden kan aanreiken. « **Het is een komen en gaan tussen ieders persoonlijke ervaring en de gewijde teksten** », verklaart Yannick Voisin.

Zoals gepreciseerd wordt in het document dat uitgegeven is om de campagne te ondersteunen : « **catechese is niet aan kinderen opleggen te geloven in God** ». Ze bereidt voor op de katholieke sacramenten (doopsel, communie...), zonder deze nochtans op te leggen. Men stelt trouwens vast dat bijna 5 % van de kinderen die catechese krijgen niet gedoopt zijn. Het doel is, meer bescheiden, dat de kinderen « **Christus kennen en volgen** ».

Julien ROPERT.

MGR. CHARLES-ÉMILE FREPPEL

EEN ANTILIBERALE BISSCHOP

« God beveelt ons niet van te overwinnen maar van te vechten »

DE Elzasser Charles-Émile Freppel wordt in 1827 geboren in het stadje Obernai, aan de voet van de *Mont Sainte-Odile*. Zijn jeugd brengt hij door onder de zgn. grondwettelijke monarchie van “burgerkoning” Lodewijk-Filips van Orléans. Wanneer de revolutie van 1848 dit regime ten val brengt en de republiek wordt uitgeroepen, is de jonge Freppel een geestdriftig aanhanger van de nieuwe regeringsvorm. « *Tot mijn laatste ademtocht zal ik republikein zijn* », zegt hij in 1850, een jaar na zijn priesterwijding.

Maar geleidelijk aan komt *abbé* Freppel tot andere inzichten. Daarvoor moet hij zich wel losrukken van de invloedrijke liberaal-katholieken om « *katholiek zonder bijkomend etiket* » te worden, zoals hij het uitdrukt. Uiteindelijk ontwikkelt hij een diepe en beredeneerde liefde voor de christelijke monarchie van goddelijk recht, de monarchie van het *Ancien Régime*, waaraan Frankrijk alles te danken heeft – en die door de « anti-Franse » Revolutie van 1789 geweldig werd vernietigd.

In 1852 wordt hij kanunnik aan het kapittel van de Parijse kerk *Sainte-Genève*. Zijn redenaarstalent bezorgt hem steeds meer bekendheid, zodat hij zelfs benoemd wordt op de leerstoel van de gewijde welsprekendheid aan de Sorbonne. Tijdens zijn loopbaan daar ontwikkelt hij de volledige leer die van hem later de « antiliberaal » bisschop bij uitstek zal maken, op basis van het principe dat « *het Evangelie niet alleen de wet van de individuen is, maar evengoed van de samenlevingen* ».

Keizer Napoleon III stelt hem aan op de bisschopszetel van Angers ; op 18 april 1870 wordt Mgr. Freppel in Rome in de kerk *San Luigi dei Francesi*, de nationale kerk van de Fransen, tot bisschop gewijd. De H. Vader, Pius IX, betoont hem een uitzonderlijk teken van eer en waardering : hij gaat hem persoonlijk opzoeken in zijn verblijfplaats ; als blijkt dat de bisschop afwezig is, blijft de Paus zelfs op hem wachten om hem te kunnen gelukwensen en zich langdurig met hem te onderhouden.

De bijdrage van Mgr. Freppel tijdens het Eerste Vaticaans Concilie (1870) is van beslissende aard. Mede door zijn toedoen wordt de pauselijke onfeilbaarheid niet alleen als dogma afgekondigd, maar ook zeer pre-

cies afgebakend : de Roomse Opperherder is niet in alles en altijd onfeilbaar, zoals sommige buitensporige “ultramontaanse” bisschoppen het zagen, maar anderszijds is de persoonlijke onfeilbaarheid van de Paus evenmin ondergeschikt aan de instemming van een Concilie, wat de “gallicanen” verdedigden.

De bisschop van Angers is ervan overtuigd dat « *de heropstanding van Frankrijk alleen mogelijk is door een christelijke opvoeding van de jeugd* ».

Na een moeizame administratieve strijd tegen de antiklerikale Franse overheid kan hij in 1875 de katholieke universiteit van Angers in het leven roepen. Het programma van de nieuwe instelling verwoordt hij als volgt : « *een onveranderlijk geloof als basis en als leidraad ; en een waarachtig progressieve wetenschap als onderzoeksobject en als doel* ».

Pius IX wordt op de pauselijke troon opgevolgd door Leo XIII, die uitgesproken liberale denkbeelden heeft.

De Paus gaat zijn rechten te buiten als hij wil dat de Franse katholieken verzaken aan hun pogingen om de monarchie te herstellen ; hij predikt het « *ralliement* », de aansluiting bij de Republiek, uit opportunisme en liberalisme (« *een gewijde opportunist* », noemde Gambetta de Paus). De liberaal-katholieken misbruiken daarop het formidabele wapen van de pauselijke onfeilbaarheid om hun (politieke) opinie aan heel de Kerk op te leggen, volgens het axioma dat Mgr. Lavigerie zo dierbaar was : « Men moet altijd gehoorzamen aan de in leven zijnde Paus »...

De verdeeldheid aan katholieke zijde is voor de vrijmetselaars van de Derde Franse Republiek het signaal om een offensief tegen de kerkelijke instellingen te ontketenen. Mgr. Freppel is als het ware door de Voorzienigheid voorbereid om het voortouw te nemen in de bittere strijd die losbreekt. In 1880 wordt hij met een overgrote meerderheid verkozen als afgevaardigde voor het departement Finistère in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Zijn eerste toespraak in het parlement is een fel protest tegen de uitdrijving van de jezuïeten : « *De jezuïeten zijn geen vreemdelingen : zij hebben het middelbaar onderwijs in Frankrijk opgericht !* »

Elf jaar lang is de « *évêque-député* » de meest briljante redenaar in de Kamer. Hij behandelt met gezag alle grote religieuze, politieke en sociale kwesties van zijn tijd. Hij schuwt de felle polemieken niet, en zijn tegenstanders vrezen zijn scherpe spot. Maar zelfs iemand als de invloedrijke links-radicaal Jules Ferry – tegen wie Mgr. Freppel uitvaart als hij zich met donde-

rende stem richt « *à tous les Jules de France et de Navarre* »! – kan niet anders dan respect opbrengen voor de kennis en het talent van de bisschop.

Mgr. Freppel overlijdt « *en plein combat* » (« in volle strijd ») in 1891. Jammer genoeg wordt hij té vlug vergeten...

bron : artikels CRC

DE SOCIALE LEER VAN MGR. FREPPEL

« *Als wij er niet in slagen om het arbeidersvraagstuk op te lossen tijdens het laatste kwart van de negentiende eeuw, zodat er terug gezonde ideeën én een klimaat van vrede komen in de wereld van de arbeid, dan zal de twintigste eeuw de eeuw van de sociale onlusten worden, of zelfs van de sociale oorlogen* » (Mgr. Freppel in 1888).

DEZE voorspelling is uitgekomen, en zelfs onze eigen tijd heeft de verhoopte sociale vrede nog lang niet gebracht. Was Mgr. Freppel dan een profeet? Helemaal niet: hij heeft alleen een nuchtere analyse gemaakt van de diepere oorzaken van wat al een hele tijd fout aan het lopen was. Die analyse leidde hem tot dé oorzaak bij uitstek van al het kwaad: de **Franse Revolutie**, die het zgn. « sociale vraagstuk » geschapen had toen zij door de wet-Le Chapelier van 14 juni 1791 het recht op vereniging afschafte. Deze sleutelwet wilde een definitief einde maken aan het corporatief stelsel van het *Ancien Régime*: elke bijeenkomst of vereniging van ambachtslieden, zowel patroons als werklui, werd verboden en de gilden of corporaties van eenzelfde beroep werden afgeschaft. Elke overtreding van de wet werd beschouwd « als een aanslag op de vrijheid en op de Verklaring van de rechten van de mens » (artikel 4).

In zijn werk over de Franse Revolutie (1889) schreef Mgr. Freppel: « *Onder het mom van vrijheid wordt de arbeider in feite geïsoleerd en bijgevolg zwak gemaakt. Het individu blijft met zichzelf alleen, en beschikt niet meer over de materiële en morele hulpbronnen die het vroeger kon halen uit het lichaam waarvan het een lidmaat was: de corporatie. De gevolgen laten zich raden: gedaan met elke vorm van hiërarchie; gedaan met het sociaal vaderschap; gedaan met de bekommernis om de ziel; gedaan met de broederschap van het beroep; gedaan met gemeenschappelijke regels; gedaan met de solidariteit van belang, eer en reputatie; gedaan met de toenadering tussen meesters, arbeiders en leerlingen; gedaan met de waarborgen voor de zwakkeren tegen de sterkeren; gedaan met de bescherming van de groten ten opzichte van de kleinen.* »

« *En wat komt er in de plaats? Een uitzinnige concurrentiestrijd, een gevecht om te overleven waarbij iedereen teruggeworpen wordt op zijn eigen krachten en het probeert te halen op de anderen, met het gevaar ze in de afgrond te storten; een chaos waarbij men mekaar opzij duwt, onder de voeten loopt en verplettert. Kortom: verdrukking aan de top, slavernij aan de basis, overal verdeeldheid en nergens eenheid – dat is de situatie die de Franse Revolutie de arbeidersklasse aangedaan heeft.* »

Deze vaststellingen vormen voor Mgr. Freppel het vertrekpunt voor de uitwerking van een glasheldere contrarevolutionaire leer.

DE VERDERFELIJKE ERFENIS VAN JEAN-JACQUES ROUSSEAU

« De invloed van Rousseau op de Franse Revolutie, en dan meer bepaald op het politieke en sociale vlak, is enorm geweest. De ideeën van Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid werden door hem gelanceerd. Hij was het die het diabolisch alternatief voor de monarchie van goddelijk recht ontwierp: een “democratische” wettenlijkheid, gebaseerd op de vrije wil van het volk... Hij maakte het volk soeverein en tot enige bron van gezag. Zijn theorieën zouden leiden tot de Conventie, de éénpartijstaat van de Jacobijnen, het *Comité de Salut Public* en de Terreur van Robespierre – die van hem in een lofrede zei: “*Goddelijke man! Het oude bouwwerk is ingestort. Op het puin ervan is de portiek van een nieuw gebouw opgetrokken, en dankzij jou heb ik er ook mijn steen kunnen leggen. Aanvaard daarom mijn eerbetoon, hoe zwak het ook is: het moet je welgevalig zijn*” » (CRC nr. 354, maart 1999, p. 23).

In 1762 publiceerde Rousseau zijn werk « *Le Contrat Social* ». Daarin schetst hij zijn visie op de ideale samenleving: die moet gebaseerd zijn op een stilzwijgend contract dat alle burgers sluiten, waarbij ze afstand doen van al hun individuele rechten ten voordele van de gemeenschap. Alle gezag wordt zo overgeheveld naar de Staat die over allen regeert.

De revolutionaire doctrine die uit deze theorie voortvloeit, wordt door Mgr. Freppel resoluut verworpen: « *Op economisch vlak, zoals trouwens op elk vlak, onderscheidt deze doctrine nog slechts twee factoren: het individu en de staat. Langs de ene kant krijgen we een massa individuen met gelijke rechten maar volledig los van elke natuurlijke of sociale hiërarchie, langs de andere kant de Staat die hen allemaal zijn wil oplegt.* »

Zulke principes leiden onvermijdelijk tot « een nieuwe vorm van barbarendom ». Want het gevolg is dat twee onverzoenlijke sociale klassen tegenover elkaar worden gesteld: enerzijds de PATROONS, die het KAPITAAL vertegenwoordigen en het economisch LIBERALISME prediken; en anderzijds de WERKLIEDEN, die de ARBEID uitmaken en opkomen voor het SOCIALISME of de verdeling van het kapitaal. « *Eén van de meest betreurenswaardige resultaten van het revolutionaire gedachtegoed is het zaaien van verdeeldheid geweest: tussen patroons en arbeiders is een tegenstelling geschapen die voor allebei verderfelijks is. Aldus bereidt men botsingen* »

voor die gemakkelijk tot catastrofen kunnen uitgroeien. »

De onverzoenlijke klassenstrijd die op die manier opgeroepen wordt, laat aan de staat geen andere keuze dan een bazig dirigisme. De staat wordt de Staat. Hij wordt de alles beheersende bankier, patroon, toezichter, beheerder en wetgever.

Voor Mgr. Freppel is het duidelijk dat zowel het liberalisme als het socialisme moeten veroordeeld worden, want allebei leiden ze tot slavernij.

DE LIBERAAL VERRAADT HET GELOOF

« Onder het voorwendsel dat de godsdienst een puur persoonlijke zaak is en dat men aan iedereen de volledige vrijheid moet laten om te geloven wat hij wil en te doen wat hem goed lijkt, trekken zelfs katholieke industriëlen zich niets meer aan van de religieuze en morele toestand van hun arbeiders. Binnen hun fabrieken worden geen katholieke initiatieven genomen of zijn geen katholieke verenigingen actief. Christelijke symbolen worden geweerd om niemands gevoeligheid te raken. Hoogstens is er een lagere school om de kinderen een basisopleiding te geven. Zo brengen zij de wens in praktijk die zij elke ochtend vroom prevelen : “ Uw Rijk kome, op aarde zoals in de Hemel ”. »

Als fundament voor elke sociale orde ziet Monseigneur Freppel een beginsel dat volledig tegengesteld is aan dit liberalisme :

« We moeten vertrekken van het principe dat het christendom alles is komen omvormen en vernieuwen, de individuele mens **maar ook de mens als sociaal wezen** : *INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO*, zei de Apostel. Het is de fundamentele dwaling van het liberalisme deze omvorming te beperken tot het individu. **Het is de familie die christelijk moet zijn**, in haar gemeenschapsleven, en niet alleen de leden die er deel van uitmaken, afzonderlijk genomen en van elkaar geïsoleerd. **Het is de staat die christelijk moet zijn**, in zijn openbaar en sociaal leven, en niet alleen de burgers als losse individuen beschouwd. Hetzelfde geldt voor de corporaties, waarvan het cement de gemeenschappelijkheid van noden en belangen is : ook het corporatief leven, het sociaal leven, moet een christelijk leven zijn, een leven dat geregeld wordt volgens de beginselen van het Evangelie ; het moet zodanig gestuurd worden dat elk lid gemakkelijker zijn uiteindelijke doel bereikt, voorbij het aardse en onmiddellijke doel. »

De bisschop van Angers aarzelt niet om de egoïstische nieuwe rijken aan te pakken, die in zijn ogen verantwoordelijk zijn voor de opstand van de armen : « Wanneer men zijn rug keert naar het Kruis en het Evangelie en vóór de ogen van het volk begint uit te pakken met de pracht en praal van een ongehoorde luxe, het schandaal van een in onduidelijke omstandigheden verworven fortuin, het spektakel van een leven waarin alleen maar plaats is voor amusement en plezier, hoe wil men dan dat zulke voorbeelden in het hart van de massa niet de begeerte en de hebzucht aanwakkeren ? »

Maar Mgr. Freppel past er wel voor op de geest van rebellie die in de arbeidersklasse smeult aan te wakkeren. « Wij doen niet mee aan het geroep tegen “ de rijken en de kapitalisten ”, want wij geloven niet dat zulk een

taalgebruik – dat trouwens weinig gerechtvaardigd is gezien de kritieke omstandigheden waarin de bedrijfsleiders verkeren – het meest aangewezen is om de sociale vrede te bevorderen. Wij vinden ook niet dat het goed is de tegenstelling op te blazen tussen de “ democratische samenleving ” en wat men met een zeker misprijzen de “ bourgeois-samenleving ” noemt. » Het resultaat kan namelijk alleen maar zijn « dat de klassenhaat aangevuurd wordt en dat er buitensporige ambities groeien die weldra gevolgd worden door bittere ontgoochelingen. »

« Het is helemaal niet nodig de menselijke samenleving volledig overhoop te halen om er, zoals wij allemaal wensen, meer rechtvaardigheid en meer toewijding binnen te brengen. Het volstaat om ervan uit te gaan dat nieuwe economische voorwaarden bepaalde hervormingen noodzakelijk maken. »

DE SOCIALISTISCHE REVOLTE

Om die hervormingen door te voeren mag men zijn heil niet gaan zoeken in het socialisme, de tweede hersenschim die uit de Franse Revolutie voortgekomen is. Het socialisme wakkert binnen de arbeidersklasse onophoudelijk « de ronduit dwaze tegenstelling aan tussen kapitaal en arbeid, tussen twee krachten waarvan de ene alleen maar kan teruggedrongen worden ten koste van de andere. En wat te zeggen van de naïeve – om geen sterker woord te gebruiken – hardnekkigheid waarmee men blijft dromen van omwentelingen waarvan de arbeidersklasse altijd het eerste en vaak het enige slachtoffer is ! »

Aan de strijd van het socialisme komt nooit een einde, « want wat maakt het uiteindelijk uit dat men één of twee uur minder moet werken per dag, of dat het salaris wat omhoog gaat : die zaken zullen geen einde maken aan de eisen van arbeiders die materialistisch en atheïstisch geworden zijn. Voor hen zal rijkdom – rijkdom van anderen wel te verstaan – altijd een onrechtvaardigheid blijven ; de ongelijkheid van werkvoorwaarden zal altijd een schandaal zijn, de sociale verschillen even zovele obstakels die tegen elke prijs uit de weg moeten geruimd worden op de dag dat de arbeiders de meerderheid én de macht hebben. »

Deze opstand, aldus Mgr. Freppel, vormt « het grootste gevaar van de moderne tijden. Het is het gevaar dat ons bedreigt », in onze beschaafde landen waar het terrein voorbereid is « door ongodsdienstigheid, sensualisme en het niet aflatende ondermijningswerk van de revolutionaire geest. » Want « het is een onmiskenbaar feit dat de vooruitgang van het socialisme overal in rechtstreeks verband staat met de verzwakking van het christelijk geloof. Mensen die elke vorm van christelijk geloof en christelijke hoop van zich afgegooid hebben, staan uiteraard open voor het socialisme, dat de gelijkheid in het genot belooft, dat het collectief bezit in de plaats stelt van het individueel bezit en dat in de huidige orde der dingen alleen maar een grootschalige uitbuiting van de arbeid door het kapitaal ziet. Zij beschouwen het socialisme vanzelfsprekend als de uitdrukking zelf van de rechtvaardigheid en de waarheid. » Wanneer men eenmaal de godsdienst weggenomen heeft uit het hart van de massa's,

laten de gevolgen zich raden : *« opstand tegen de ordening die de Voorzienigheid gewild heeft, klas-senhaat, sociale oorlog, de terugkeer naar het barba-rendom en het einde van de christelijke beschaving. »*

De bolsjevistische revolutie van 1917 heeft deze sombere voorspelling werkelijkheid doen worden – er-ger nog : zij heeft in Rusland de afschuwelijkste tirannie gevestigd die de geschiedenis ooit gekend heeft. Dit is het bewijs dat *« het socialisme niet de echte sociale leer is, net zo min als het liberalisme de echte vrijheid brengt. Het socialisme is integendeel de ont-kenning zelf van de beginselen waarop de sociale orde rust : eigendom, familie en godsdienst. »*

DE ALMACHTIGE STAAT : EEN TERUGKEER NAAR DE SLAVERNIJ

Tegenover die twee vijandige krachten kan de mo-derne staat – in Frankrijk de Republiek – niets anders stellen dan de controlerende greep van een almachtige overheid : een remedie die erger is dan het kwaad ! Volgens de bisschop van Angers moet de Staat niet ondernemen wat particulieren of natuurlijke verenigin-gen uit eigen kracht kunnen. De Staat mag en moet wel tussenbeide komen *« als bewaker van de rechtvaardig-heid en van de moraal in het naleven van een con-tract »*, b.v. om ervoor te zorgen dat de overeengeko-men salarissen en werktijden gerespecteerd worden, maar *« hij heeft niet het recht om zélf de bepalingen van dat contract vast te leggen »*.

Niettemin *« is het een zaak van natuurlijk recht dat de Staat een opdracht van sociale bescherming te ver-vullen heeft ten overstaan van de kleinen en de zwak-ken »* : bescherming van de jeugd, die vaak vanaf tien of elf jaar moet gaan werken ; bescherming van de vrouw, van de oude mensen, van de arbeider die het slachtoffer is van een werkongeval ; bescherming ook van de familie, door de zondag te behouden als dag van rust en gebed.

Die morele opdracht heeft de moderne Staat duide-lijk niet ter harte genomen. Het gevolg is dat de slavernij langzaam maar zeker teruggekeerd is. De feiten zijn daar om dit te bewijzen – tot op vandaag. Wie de actualiteit volgt, weet dat tijdens het afgelopen decennium verschillende vormen van slavernij – in de letterlijke betekenis van het woord – opmerkelijk zijn toegenomen : clandestiene tewerkstelling, volledige af-hankelijkheid ten gevolge van schulden, huisslavernij, kinderarbeid, prostitutie door volwassenen én kinderen, handel in organen enz. Alles is in handen van georga-niseerde netwerken , die ook wapens en drugs verhan-delen. Zij hebben hun wortels in de voormalige Oost-bloklanden en in de Balkan, in Afrika, Azië en Zuid-Amerika. Hun geliefkoosd actieterrein is *« de een-gemaakte ruimte van de Europese Unie, waarbinnen mensen, kapitalen en goederen vrij circuleren, terwijl de gerechtelijke en politionele grenzen blijven bestaan »* (La Croix, 25 februari 2003). De internationale crimina-liteit maakt handig gebruik van die verschillen tussen de lidstaten om aan controle en vervolging te ontsnappen !

Mgr. Freppel legt dan ook de vinger op de wonde als hij zegt : *« Het gaat er niet om de Staat de plaats te laten innemen van privé-initiatieven of zijn (finan-*

ciële) steun te vragen, wat uiteindelijk zou neerkomen op een volledige opslorping. Het gaat er wél om de Staat toe te laten zijn sociale functie te vervullen. Want het zou een groot tekort zijn indien door de verwaarlozing of het gebrek aan vooruitziendheid van de Staat duizenden burgers zonder bescherming zou-den overgeleverd worden aan alle wisselvalligheden van een onzeker bestaan » (uit een redevoering in de Kamer op 22 maart 1888).

DE GODSDIENST EERST !

In een toespraak van 12 februari 1880 over het arbeidersvraagstuk verklaarde Mgr. Freppel zonder om-wegen : *« De enige echte oplossing ligt in de volledige terugkeer van de arbeidersklasse tot God, tot Christus die de Verlosser van de mensheid is, tot de Kerk die de grote opvoedster van de volkeren is. »*

« Zolang de christelijke godsdienst niet terug zijn gezag zal gevestigd hebben over de massa van het volk, zal er een arbeidersvraagstuk blijven bestaan, en het zal in de toekomst het meest geduchte vraagstuk van alle worden. De katholieken moeten daarom de leiding nemen van alle initiatieven van sociaal herstel, want zij bezitten de leer en de actiemiddelen die als enige het succes kunnen garanderen. »

Van 1880 tot 1884 kende Frankrijk een economische crisis als gevolg van de toevloed van buitenlandse, vooral Duitse, goedkope producten. De socialistten profiteerden hiervan om stakingen uit te lokken en hun revolutionair-marxistische theorieën te verspreiden. Geconfronteerd met de omvang van het misnoegen was de regering gedwongen om de arbeiders het recht toe te kennen om zich te verenigen en zo hun belangen te verdedigen.

Toen de republikeinse afgevaardigden in de Kamer het wetsvoorstel over de syndicaten bespraken, nam Mgr. Freppel het woord :

« Jullie verbannen de godsdienst uit de scholen, de hospitalen en de liefdadigheidsinstellingen, uit de gast-huizen en uit de asielen. Ik vraag me af of jullie echt wel op de weg zitten die moet leiden naar de oplossing van het arbeidersvraagstuk. Van de werkmán die wordt opgeleid in jullie scholen waar voortaan de godsdienst verboden is, zal het atheïsme een ontevredene maken, een opstandeling tegen de sociale orde. Het resultaat zal een mens zijn die niet meer bestand is tegen het lijden en het ongeluk, die niet meer hoopt op een beter leven en daarom al zijn verlangens en genoegens zal concentreren in dit leven. Deze mens zal bijgevolg in iedereen die gelukkiger of rijker is dan hij een vijand zien. Dát is de werkmán die jullie ons voorbereiden : de werkmán van de sociale oorlog !

« Sint-Vincentius a Paulo heeft op zijn eentje méér gedaan voor de oplossing van de arbeidersvraagstukken van zijn tijd dan alle schrijvers uit de eeuw van Lodewijk XIV samen, en op ditzelfde ogenblik slaagt in Italië een geestelijke, Don Bosco, er beter in de oplossing van de arbeiderskwestie voor te bereiden dan alle redenaars in het Italiaanse parlement.

« Neen, leef niet in de hoop dat jullie het arbeiders-vraagstuk kunnen oplossen zonder de Kerk, en zeker niet tégen de Kerk. Jullie zullen de lonen eindeloos blijven

verhogen ; maar als de ondeugden, bij gebrek aan religieuze overtuigingen, in dezelfde mate toenemen, samen met het verlangen naar zintuiglijke genietingen, welk resultaat zullen jullie dan bereikt hebben ? Jullie zullen het onderricht verspreiden binnen de werkende klasse ; maar het onderricht, dat wel voor alles nuttig is, volstaat voor niets. Het onderricht kan ten dienste staan van het goede én van het kwaad : alles hangt af van het gebruik dat men ervan maakt. **Zonder moraal is het onderricht slechts een geperfectioneerd wapen in handen van de misdaad.** Het onderricht maakt de mensen slechts beter als het hand in hand gaat met goede gevoelens, echte geloofsovertuigingen, de liefde voor de plicht, de waardigheid van het leven en de zeden – allemaal zaken waarvan de godsdienst de integere behoeder is. Tussen de ongeletterde wilde en de geschoolde wilde is er maar één verschil : de eerste heeft alleen maar een toorts en pijlen, terwijl de laatste er buskruit en petroleum weet aan toe te voegen. »

TEGEN DE REVOLUTIE

Op 30 april 1876 hield Mgr. Freppel een opgemerkte toespraak in de kerk van *La Madeleine* in Parijs. Hij verklaarde zonder omwegen dat de arbeiderskwestie alleen ten gronde zou kunnen opgelost worden als men bereid was om de « valse dogma's » van 1789 radicaal te verwerpen :

« De Revolutie heeft schoonschip gemaakt met het verleden. Zij heeft de Mens in de plaats van God gesteld, als enige bron van al het recht, alle rechtvaardigheid, alle macht en alle moraliteit. Daarom is het resultaat geweest dat Frankrijk een tijd van onlusten en oproer heeft gekend, waarvan het einde nog niet in zicht is **zolang men koppig verdergaat met de fundamente van de sociale orde buiten het Evangelie te zoeken.** We hebben twintig pogingen gekend, die allemaal even vruchteloos waren ; ze verhogen alleen maar het zekerheidsgehalte van deze waarheid. »

« Omdat Frankrijk het spoor van de geschiedenis en van de traditie verlaten heeft, strompelt het al bijna honderd jaar verder van ontgoocheling naar ontgoocheling. Het land zwalpt over en weer tussen anarchie en dictatuur [« de Démon à César », zou Maurras later zeggen !] zonder dat het er tot op vandaag in geslaagd is het gezag te herstellen op zijn werkelijke fundamente of de echte voorwaarden voor de vrijheid te bepalen. » Een analyse die ook nu nog geldig is !

Voor Mgr. Freppel is de Revolutie van 1789 dan ook geen voorbijgaand verschijnsel in de geschiedenis van Frankrijk. Het is een satanische doctrine die de menselijke passies aanwakkert tegen het sociale Rijk van Christus. « Het is de christelijke natie die haar doopsel verraaft en haar historisch, traditioneel geloof verwerpt, om in de plaats daarvan te pogen zichzelf terug op te bouwen op een andere basis : die van de zuivere rede, die de enige bron geworden is van het recht en de enige regel van de plicht. De revolutionaire maatschappij wil geen andere gids dan de natuurlijke inzichten van de intelligentie, **los van de Openbaring**, en geen ander doel dan het welzijn van de mens in deze wereld, **los van zijn hogere en goddelijke eindbestemming.** »

De gevolgen van de revolutionaire doctrine zijn

rampzalig : « Als men zulke experimenten uitvoert op een sociaal lichaam dat tot in het merg van de beenderen doordrongen is van het christelijk geloof, gebeurt dat niet straffeloos. Uit een samenleving die zo oud is als de onze Christus verwijderen – Hij door wie deze samenleving geleefd heeft en nog altijd leeft, die haar doordrongen heeft met zijn licht, zijn genade en zijn bloed – dat staat gelijk met het uitrukken van het hart ervan. Tegelijkertijd verwoest men datgene wat a.h.w. het morele wezen van de samenleving uitmaakt : het geloof in God, het begrip “ recht », het plichtsgevoelen, het besef van wat deugd is. **Als men zich eenmaal op deze helling begeven heeft, kan men niet meer halverwege stoppen.** We hebben uitspraken gehoord die vroeger nooit over iemands lippen kwamen : God staat gelijk met het kwaad ; bezit is diefstal ; het recht is een vorm van geweld ; het gezag is hetzelfde als anarchie. Dat soort toekomst wordt voorbereid en voorspeld. »

« Het wordt tijd dat we aan de rem trekken. We moeten het verzet organiseren, als we niet willen terugkeren naar het barbaarendom. Wat ons kan redden zijn geen gemakkelijke oplossingen, handigheden, trucs of halve waarheden : dat alles is niet bestand tegen het oprukken van de vijand. **De redding ligt in het herstel van de christelijke samenleving.** Christus moet opnieuw zijn centrale plaats innemen in het verstand en in het hart. Hij moet opnieuw bezit nemen van het huisgezin én van de gemeenschap. **Christus bovenaan, beneden en overal.** Christus Koning en Vader, rechter en redder, licht en leven. »

Maar opdat Christus zo zou kunnen heersen over de hele maatschappij moet men « plechtig elk verbond met de Revolutie verwerpen en terugkeren tot het nationale en traditionele koningschap, want dat heeft de eenheid, de grootheid en de kracht van Frankrijk gesmeed. »

Het is echter niet voldoende de Koning terug te brengen. Het grote werk van het sociaal herstel moet gebeuren met de hulp van een waarachtige katholieke actie geleid door geëngageerde leken. Zij zijn « onmisbaar voor het goede, vooral als het erom gaat door te dringen tot het hart van de arbeidersmassa's, die men heeft vervuld met zoveel haat en vooroordelen tegen de Kerk en haar bedienaars. Ik ben dan ook altijd diep getroffen als ik zie hoe in een vereniging religieuzen en leken hun inzichten en talenten samenbrengen voor het geluk van hun medebroeders. »

HET CHRISTELIJK PATROONSCAP...

Mgr. Freppel concretiseert zijn visie op deze “ waarachtige katholieke actie ” door een duidelijke opdracht te geven aan de patroons :

« De bedrijfsleider mag zich niet afzijdig houden van het welzijn of de moraliteit van hen die onder zijn leiding werken. Ook hij oefent een soort van vaderschap uit ; hij vervult een plicht van bescherming en toezicht, **hij heeft de zielzorg in de letterlijke betekenis van het woord.** Het is op dat **beginsel van het sociaal vaderschap** dat de aloude corporaties van werklieden gebaseerd waren ; daaruit haalden zij hun kracht en hun duurzaamheid. Het herstel van dit beginsel, in al zijn rijkdom, is een eerste en uiterst belangrijk element om de grote kwestie waarover we het hebben op te lossen. »

« Als al diegenen die aan het hoofd staan van de industriële beweging het besef zouden hebben van een verantwoordelijkheid die zich niet beperkt tot het materieel belang ; als ze niet zouden denken dat ze met het uitbetalen van een rechtvaardig loon vrijgesteld zijn van alle verdere verplichtingen ; als ze hun bekommernis meer zouden richten op alles wat groot, nobel en edelmoedig is, naar het voorbeeld van die grote christenen die de kunst verstaan om zich naar de arbeidersklasse toe te buigen met de bedoeling haar te verheffen door te durven spreken over God, Christus en het Evangelie ; als de zo gewenste toenadering tot stand zou komen tussen sociale condities die al te vaak door een steriele tegenstelling van mekaar worden gescheiden ; als daardoor de arbeiderswereld bevrijd zou worden van het juk van de sofisten en opnieuw onder het gezag van zijn natuurlijke leiders zou gebracht worden ; als tenslotte van dat gezag terug de heilzame invloed zou kunnen uitgaan die ook uitgaat van het gezag van een huisvader, gekenmerkt door toewijding, goedheid, opoffering en liefde – wel, wees er dan van overtuigd dat het arbeidersvraagstuk veel van zijn zwaarwichtigheid zou verliezen en dat het socialisme weldra niet meer dan een hol woord zou zijn. »

De patroons moeten dus werken aan de **herkerstening** van hun arbeiders. Ze moeten dat allereerst met hun voorbeeld doen ; vervolgens met het woord, « om de laster en de vooroordelen uit de weg te ruimen » ; tenslotte, en vooral, met de liefde, want « om te slagen bij de arbeidersklasse moet men van hen houden, van hen houden ondanks hun vergissingen en tekorten, van hen houden zelfs als ze die liefde zouden beantwoorden met onverschilligheid of haat. » Als de tegenstanders dat “ paternalisme ” noemen, dan is dat maar zo !

« Hoe meer men de arbeiders bewijst dat men van hen houdt, des te meer men zal gewerkt hebben aan hun heiliging. » Want « **niemand kan eindeloos tegenstand blijven bieden tegen de godsdienst wanneer deze verschijnt onder de gedaante van de liefde, die als wederdienst voor de zelfopoffering niets anders vraagt dan zich steeds meer te kunnen opofferen. Stap na stap zal de arbeider wijken en vroeg of laat zal hij zich gewonnen geven aan de toewijding die hem bij wijze van spreken “ achtervolgt ” in de werkkring, in het werkhuis en tot in het gezin, altijd met de bedoeling geen enkele inspanning onbenut te laten om zijn toestand te verbeteren.** »

« Tegen zulke blijken van liefde zijn haat, wantrouwen en vooroordelen niet bestand. En als dan later het Woord Gods neerdaalt over deze akker die zo lang onvruchtbaar is gebleven, dan zal het daar een voor vinden die klaar is om het Woord te ontvangen. Die voor zal getrokken zijn door de naastenliefde. Jullie bezitten iets dat in staat is om alle hindernissen te overwinnen : de liefde, de liefde tot God en tot de evennaaste. **Want de zielen geven zich aan wie in staat is om van hen te houden.** »

... EN DE CHRISTELIJKE VERENIGING

Om de arbeiders uit hun isolement te bevrijden moet het begrip “ christelijke vereniging ” vorm krijgen, als

« Mét de Kerk en de godsdienst kunnen jullie het arbeidersvraagstuk oplossen. Zonder de Kerk en de godsdienst kunnen jullie niets, helemaal niets ! » Standbeeld van Mgr. Freppel opgericht door zijn Bretoense kiezers in het stadje Le Folgoët.

tegenhanger van het begrip “ christelijk patroonschap ”. Beide vullen elkaar aan en verstevigen elkaar. Let wel : de toevoeging “ christelijk ” is voor Mgr. Freppel van kapitaal belang : de vereniging van de arbeiders moet gebeuren onder de hoede van de Kerk.

« Wie is in staat om de revolutionaire tegenstelling tussen kapitaal en arbeid te doen vallen ? Wie zal bij de patroons het gevoel van rechtvaardigheid versterken ? Wie zal hen beschermen tegen de hardvochtigheid en de dorheid van het egoïsme ? Wie zal anderzijds de arbeiders aanzetten tot matigheid in hun verlangens, zonder dewelke de rijkdom zelf slechts zou leiden tot miserie en ondergang ? Wie zal zowel bij de enen als bij de anderen de koorts van de materiële genotzucht kalmeren ? Wie zal de volksmassa's het “ Hoog de harten ” voorhouden ? Wie zal de wereld van de arbeid tot die hoogte verheffen en haar daar houden ?

De godsdienst van Christus, met zijn sterke principes en grote voorbeelden – en niets of niemand anders.

« Daarom moeten de opnieuw op te richten corporaties gevormd worden naar hun oude voorbeelden, op het fundament van het Evangelie, rondom het Kruis en onder de banier van de heiligen. De godsdienst was de ziel van de oude corporaties ; hij zal ook de levenskracht uitmaken van de nieuwe verenigingen die zullen ontstaan op de adem van het geloof. **Mét de godsdienst is alles mogelijk in het spoor van de vooruitgang ;**

zonder de godsdienst kan niets verwezenlijkt worden dat stevig en duurzaam is. Want de knoop van het probleem ligt binnen in de zielen : daarheen moeten we ons richten om een serieuze hervorming door te voeren. Anders brengen we alleen maar het oppervlak in beroering zonder tot de diepte door te dringen. »

Voor de bisschop van Angers moet de kracht die de arbeiders vinden in deze vereniging van belangen én harten dus niet dienen om revolutie te voeren, of om als drukkingsgroep op te treden tegen de patroons in naam van een valse gelijkheid. Mgr. Freppel is trouwens helemaal niet gekant tegen de ongelijkheid die nu eenmaal inherent is aan de menselijke samenleving :

« De ongelijkheden schaden de goede orde van de menselijke samenleving niet, integendeel, ze versterken en verstevigen die veeleer. Want ze verbinden de mensen met mekaar in **een weldadige wederkerigheid van diensten.** Wij hebben mekaar nodig, precies omdat we niet allemaal dezelfde bekwaamheden en mogelijkheden hebben. Als iedereen aan zichzelf genoeg zou hebben, zou het sociaal lichaam uit elkaar vallen en zou de gemeenschap haar reden van bestaan verliezen. Het is de band van de behoefte, samen met het gemeenschaps-instinct, die families tot elkaar heeft gebracht om ze samen te voegen tot grotere gehelen.

« In werkelijkheid hangen de rijken evenzeer af van de armen als de armen profiteren van de rijken. Niemand kan de ander missen, en de diensten zijn wederzijds. De een geeft van zijn verstand, de ander van zijn werkkraft ; uiteindelijk geeft iedereen iets van zijn eigen bestaan en van zijn eigen leven. Dat is het wat de grootsheid en de kracht uitmaakt van de menselijke samenleving. »

GEMENGDE SYNDICATEN

Patroonschap en vereniging zullen toelaten om **gemengde syndicaten** op te richten, waarin patroons en arbeiders zich verenigen om gezamenlijk het beroep of de corporatie te verdedigen. Het gaat dus om beroeps-syndicaten en niet om politieke syndicaten. De aloude corporaties vormen het model :

« De organisatie van de arbeid in de christelijke middeleeuwen was bewonderenswaardig geregeld, vanuit godsdienstig en moreel standpunt gezien. De Kerk was er uiteindelijk in geslaagd om in de arbeidersklasse de grote en zo uitzonderlijk vruchtbare wet van de vereniging te doen triomferen. Onder de invloed van de ideeën van toenadering en christelijke broederschap die Zij in de wereld verspreidde, was er voor elk beroep een groepering van individuele krachten rond eenzelfde actiecentrum tot stand gekomen. Men had begrepen dat men, om sterk te zijn, zich moest verenigen, en dat deze vereniging van alle werkers van eenzelfde beroep een waarborg en een bescherming voor allen betekende. Dat betekende niet dat het individu werd opgeslokt door het sociaal lichaam en niet meer de vrijheid genoot om naar eigen goeddunken te handelen en op te treden, maar de arbeid werd in zekere zin een gemeenschappelijke zaak : iedereen bracht zijn eigen energie aan en tegelijkertijd vond iedereen er zijn welzijn en zijn eer in.

« Mensen die zo nauw verenigd waren door profes-

sionele banden konden alleen maar solidair zijn met elkaar als hun belang of hun reputatie op het spel stonden. In dit systeem was er plaats voor de zwakkeren naast de sterkeren ; en rijkdom of intelligentie kwamen iedereen ten goede, in plaats van sommigen schade te berokkenen. Kortom, eenzelfde beroep was, in eenzelfde stad, voor hen die het uitoefenden een element van toenadering en het principe van een vereniging waarbinnen iedereen iedereen ontmoette, respecteerde en liefhad. Zo zag die grote en mooie instelling die wij in de geschiedenis van de christelijke economie de arbeiderscorporatie noemen er gedurende zes eeuwen uit.

« De eenheid van de arbeid leidde tot de eenheid van de harten. Elke arbeiderscorporatie was als een familie waarin kleinen en groten een steun vonden. Het gevoel van de broederlijke verbondenheid had zo'n kracht verworven dat haat of jaloezie het niet konden vernietigen. »

De Revolutie heeft dit hele systeem weggevaagd. Toch kan er volgens Mgr. Freppel geen sprake zijn van een simpele terugkeer naar het verleden : het herstel van de corporaties houdt in dat zij moeten aangepast worden aan de nieuwe voorwaarden van het economisch leven in de negentiende eeuw.

Tekenend in dit verband zijn de woorden die de bisschop van Angers uitsprak tijdens een zitting in de Kamer van volksvertegenwoordigers :

« Daareven hoorde ik meneer Germain [een republikeinse afgevaardigde] zeggen : “ Wij willen niet vooruit gaan en ook niet achteruit ”. Dan is onze formule, Heren, helemaal anders. **Wij willen integendeel vooruit gaan, dat wil zeggen uit het verleden halen wat het beste was om de toekomst daarvan te laten genieten.** “ Een terugkeer naar de middeleeuwen, het herstel van het Ancien Régime ! ” Maar, Heren, wij hebben de pretentie evengoed als jullie van deze tijd te zijn en van dit land. Wij willen de samenleving op christelijke wijze organiseren op de pijlers van de rechtvaardigheid en de toewijding. Want de hoofdzonde van de Franse Revolutie is geweest heel het verleden zonder meer van de tafel te vegen. De organisatie van de arbeid [de corporaties] had moeten vernieuwd, hervormd en verbeterd worden, men had moeten proberen deze organisatie af te stemmen op de noden en de voorwaarden van de moderne industrie. **Wat men vóór alles had moeten vermijden is alles vernietigen zonder iets op te bouwen.** »

In de visie van Mgr. Freppel kan het systeem van de corporaties ervoor zorgen dat de Staat zich minder met alles en nog wat bemoeit : « Hoe meer het principe van de verenigingen wordt toegepast, hoe meer de corporatieve gedachte wordt ontwikkeld en in feitelikheden wordt omgezet, des te minder zullen jullie geneigd zijn om de tussenkomst van de Staat te vragen om jullie zaken op te lossen. En dat is een goede zaak, want die tussenkomsten zijn altijd gevaarlijk voor jullie vrijheden en jullie rechten. »

De tegenstanders van de gemengde syndicaten hebben altijd voorgewend dat ze opgericht werden door de patroons met de bedoeling de arbeiders te muilkorven. De feiten spreken dat echter tegen. Het syndicaat van de groentekwekers van Angers b.v. had een bureau samengesteld uit vijf patroons en vijf werklieden, die

gekozen waren door de leden van het syndicaat volgens het algemeen stemrecht. Dat van de schrijnwerkers had aan het hoofd een werkmans !

Een eerste kenmerk van deze syndicaten is dat ze **GEMENGD** zijn. Patroons en arbeiders werken er samen voor de verdediging van het beroep of de corporatie.

Tweede kenmerk : het syndicaat is **GEDECENTRALISEERD**. Het doel van het syndicaat is niet het sociale oproer, de politieke actie of de verkiezingsstrijd ; wél de verdediging van het beroep – door de aankoop van grondstoffen tegen de interessantste prijs, door het bewaken van de verkoopprijzen – en de sociale bescherming van de leden. Mgr. Freppel voorziet zijn gemengde syndicaten van alle sociale werken die ons vandaag zo vertrouwd zijn : pensioenfondsen, ziekenkas, gratis verzorging en medicatie, plaatsingsbureaus, werkloosheidsuitkeringen... En dat alles zonder wanbeheer, want elk syndicaat houdt zich bezig met zijn eigen leden van wie het de echte behoeften kent.

Derde kenmerk, waarmee we eigenlijk hadden moeten beginnen omdat het de basis vormt van al het andere : het gemengde en gedecentraliseerde syndicaat is **KATHOLIEK**. Kandidaat-leden zijn het aan zichzelf verplicht tot een broederschap te behoren alvorens toegang tot het syndicaat te vragen. Elke broederschap heeft zijn eigen patroonheilige : wie kent niet Sint-Ellooï, de patroon van de smeden, of Sint-Arnolfus, de beschermheilige van de brouwers ? Maar ook voor de moderne beroepen, zelfs voor hele beroepssectoren die eigen zijn aan onze hedendaagse samenleving, zijn er heilige patroons : Sint-Franciscus van Sales voor de journalisten, de H. Ambrosius voor politie en rijkswacht, de H. Aartsengel Gabriël voor de posterijen, de H. Willibrordus voor de horeca enz.

Patroons en werklieden komen op regelmatige tijdstippen bijeen in de kapel van hun heilige beschermer waar de diensten worden opgedragen door een aalmoezenier, aangeduid door de bisschop. In die kapel van hun patroon « *zullen zij voelen hoe hun professionele banden aangehaald worden tegelijk met hun gehechtheid aan het geloof. De belangrijke lessen die zij meedragen uit de tempel zullen hen bijblijven in het atelier of in de fabriek, als een licht en een kracht. Zoals de ziel het lichaam opwekt, zo betekent de religieuze broederschap voor de corporatie vorm, geest, hoger leven en bestendigheid.* »

Uiteraard wordt alles op deze manier in een ander perspectief geplaatst ! Stel dat onze ministers en vakbondsleiders naast elkaar gezeten de Mis zouden bijwonen en zich vervolgens zouden toewijden aan het Onbevleete Hart van Maria, alvorens ze de discussie over de pensioenen zouden beginnen...

RECHTVAARDIGHEID EN NAASTENLIEFDE

Mgr. Freppel definieerde de rechtvaardigheid op sociaal vlak als volgt :

« *De rechtvaardigheid, in de betekenis die de christelijke leer aan dit grote woord hecht, dat is een eerlijke*

verhouding tussen werk en salaris, tussen inspanning en beloning ; dat is de trouw aan de overeengekomen contracten, het respecteren van de wederzijdse engagementen, de mogelijkheid voor iedereen om zijn situatie te verbeteren zonder dat een ander er nadeel van ondervindt ; dat is het recht van iedereen om behandeld te worden overeenkomstig zijn capaciteiten en zijn verdiensten. »

Maar deze rechtvaardigheid heeft de steun van de naastenliefde nodig. Voor de bisschop van Angers bestaat er tussen beide geen tegenstelling. Hij verduidelijkte dat op een keer zeer treffend toen hij in de Kamer reageerde op Georges Clemenceau, die vond “ dat de rechtvaardigheid de plaats moet innemen van de naastenliefde ” :

« *Meneer Clemenceau, staat u me toe dat ik een medische vergelijking maak ? U zegt dat de rechtvaardigheid in de plaats moet komen van de naastenliefde. Volgens mij is dat absoluut onmogelijk. U die geneesheer bent, u weet dat er in alle delen van het menselijk lichaam een zachte substantie voorkomt die vermengd is met elk van onze gewrichten ; zij verzacht de bewegingen van de gewrichten en laat de beenderen toe gemakkelijk in mekaar te schuiven, zodat al onze organen verzekerd zijn van een soepel en regelmatig functioneren. Die substantie heet gewrichtsvloeistof. Welnu, de dienst die de gewrichtsvloeistof vervult in het menselijk lichaam wordt door de naastenliefde vervuld in het sociaal lichaam. Zij kan nooit worden vervangen. Het is de naastenliefde die de schokken opvangt, die de gevoelens van onlust kalmeert, de haat onderdrukt, de rechtvaardigheid aanvult en zo goed mogelijk het evenwicht herstelt dat verbroken is door de ongelijkheid van levensomstandigheden.* »

En tot de leden van de katholieke arbeidersverenigingen van Angers zei hij :

« *Hoe dan ook zullen de economische kwestie en het arbeidersvraagstuk niet opgelost worden buiten de twee principes waarvan de Kerk hier op aarde de onsterfelijke behoedster is : de rechtvaardigheid en de naastenliefde. Eerst de rechtvaardigheid, want zij is de basis van de sociale economie. Vervolgens de naastenliefde, want hoe dwingend de uitvoering van de plichten van de rechtvaardigheid ook mag zijn, de naastenliefde zal altijd haar sleutelplaats in de sociale economie blijven bekleeden. Ik weet dat er utopisten en dromers zijn die haar uit de wereld zouden willen verbannen, samen met de godsdienst zelf ; maar men kan zich afvragen wat er van de wereld zou worden als de Kerk er niet was om de samenleving te omwikkelen met haar immense netwerk van liefdadige diensten, functies, werken en instellingen.*

« *Men heeft bij de gedachte aan wat de menselijke samenleving zou worden als het goddelijk vuur van de naastenliefde in haar midden zou uitdoven. De kilte van het egoïsme en van de onverschilligheid zou zich van de zielen meester maken. En dan zou de sociale revolutie zonder moeite triomferen, omdat zij vóór zich geen enkel belangrijk obstakel meer zou aantreffen.* »

Profetische woorden van een groot en wijs man...

broeder Pascal van het H. Sacrament (bewerkt)